

Deportările din RSSM periada 1941-1949-1951

Deportările au fost o formă a represiunii politice puse în practică de autoritățile sovietice.

Nu se cunoaște o cifră exactă a celor care au avut de suferit de pe urma acestui tip de represiune, estimările ridicându-se la câteva sute de mii de persoane deportate în perioada 28 iunie 1940 - 5 martie 1953.

Au existat trei valuri de deportări ale populației din Basarabia și Bucovina de Nord. Cu toate acestea, acțiuni de strămutare a basarabenilor și bucovinenilor au avut loc și între cele trei valuri.

Primul val de deportări (12-13 iunie 1941)

Operațiunea de deportare

Operațiunea de deportare a început în noaptea de 12 spre 13 iunie 1941 (ora 2.30) și a cuprins teritoriile anexate de URSS de la România în iunie 1940.

Urmau să fie ridicate 32.423 persoane, dintre care 6.250 să fie arestate, iar restul 26.173 de persoane - deportate (inclusiv 5.033 persoane arestate și 14.542 persoane deportate din RSS Moldovenească).

De obicei, o echipă formată din doi-trei militari înarmați și un lucrător al securității bătea la geamul casei, în plină noapte, luând prin surprindere gospodarii. *Într-un sfert de oră să fiți gata!*, acesta era ordinul care li se dădea oamenilor cuprinși în spaimă de cele întâmplate, neînțelegând unde merg și de ce. Deseori, printre cei care veneau să ridice oamenii se găsea și *binevoitorul* sau *binefăcătorul* care a denunțat familia și, astfel, *ajuta NKVD-ul să depisteze elementele periculoase*.

Deportaților le era permis să ia câte 10 kg de fiecare persoană, numai că, de multe ori, tot ce era mai de preț sau mai util în bagajele celor deportați le împărțeau între ei cei care i-au ridicat în miez de noapte. Îndată, erau urcați în camioane sau chiar - în unele sate - în căruțe, fiind duși până la gara de trenuri.

În stațiile de cale ferată, membrii fiecărei familii erau separați în felul următor: copiii de familii într-o parte, tinerii peste 18 ani în altă parte, iar femeile cu copii mici și bătrânii - aparte. A urmat îmbarcarea în vagoanele de marfă, câte 70-100 persoane, fără apă și hrană. Pe vagoane scria: *Tren cu muncitori români care au fugit din România, de sub jugul boierilor, ca să vină în raiul sovietic. Ieșiți-le în cale cu flori!* sau *Emigranți voluntari*.

În Basarabia, 90 vagoane au pornit din stația [Taraclia](#), 44 vagoane - din stația [Basarabeasca](#), 44 vagoane - din stația [Căușeni](#), 48 vagoane - din stația [Tighina](#), 187 vagoane - din stația [Chișinău](#), 48 vagoane - din stația [Ungheni](#), 83 vagoane - din stația [Ocnița](#), 133 vagoane - din stația [Bălți](#), 73 vagoane - din stația [Florești](#), 40 vagoane - din stația [Râbnita](#), 38 vagoane - din stația [Bolgrad](#), 103 vagoane - din stația [Arțiz](#), 340 vagoane - din stația [Cernăuți](#).

Destinația deportaților

Drumul spre punctele de destinație a durat vreo două-trei săptămâni. Condițiile erau îngrozitoare. În plină vară, ei duceau lipsă de apă potabilă, fiecăruia revenindu-i doar câte 200 grame de apă pe zi, iar de mâncare li se dădea doar pește sărat. La fiecare oprire a trenului, în câmp se aruncau cadavre, care, fie că erau îngropate sumar, fie că erau lăsate ca hrană animalelor. Pe parcursul drumului, deportaților nu le-a fost acordată nici o asistență sau consultație medicală. Astfel, în vagoanele murdare și fără asigurarea celor mai elementare condiții sanitare s-au răspândit diverse boli infecțioase și mulți suferinzi au decedat din această cauză. La unele gări feroviare, câtorva persoane li se permitea să iasă pentru câteva minute afară, la aer curat. Cineva era trimis după apă potabilă. În cazul tentativelor de evadare, imediat se dădea ordinul de împușcare, astfel că nu era nicio posibilitate reală de a scăpa din acel tren al morții.

Contingentul deportat era distribuit în felul următor: capul familiei, arestat, era izolat de soție și copii și dus în lagărul de muncă forțată, în [GULAG](#). Ceilalți membri ai familiei erau trimiși în Siberia sau Kazahstan.

Cei deportați în [Siberia](#) sau [Kazahstan](#), de la copil la bătrân, erau repartizați la muncă în întreprinderile industriei silvice, în sovhozuri și în cooperative meșteșugărești. Pentru munca depusă nu erau remunerați echitabil, ci li se achita doar un minimum necesar pentru trai.

Dintr-un raport fragmentar al [GULAG](#)-ului din lunile septembrie-octombrie 1941 aflăm că, în toamna aceluia an, deportații din RSSM au fost amplasați în RSS Kazahă (9.954 persoane), RASS Komi (352), regiunile [Omsk](#) (6.085), [Novosibirsk](#) (5.787) și [Krasnoiarsk](#) (470). În [Kazahstan](#), deportații din RSSM se aflau în regiunile Aktiubinsk (6.195 persoane), Kîzîl-Ordînsk (1.024) și Kazahstanul de Sud (2.735), iar în regiunea [Omsk](#) erau dispersați în 41 de raioane.

Estimarea numărului de victime

Numărul celor deportați se ridică la peste 22.000 de persoane. După alte surse, numărul deportaților ar fi fost de 24.360 , sau chiar de 30.000 de persoane.

Al doilea val de deportări (5-6 iulie 1949)

Operațiunea din 1949 a fost denumită conspirativ [IUG](#) Pe drept cuvânt, evenimentul a fost catalogat ulterior drept "cea mai mare deportare a populației basarabene".^[8]

Pregătirea ideologică și decizională a deportării masive a demarat activ în primăvara anului 1949, când s-a pus deschis problema. La 17 martie 1949, V. Ivanov, președintele Biroului pentru RSSM, și N. Covali, într-o scrisoare adresată lui Stalin, rugau *CC al PC(b) din toată Uniunea să permită deportarea din republică a 39.091 de persoane: chiaburi, activiști ai partidelor profasciste, etc.*

Operațiunea de deportare

Operațiunea *IUG* a început în noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, la orele 2 de dimineață și a durat până la ora 8 seara a zilei de 7 iulie.

Așa cum s-a întâmplat cu deportarea în masă din iunie 1941, nu toți cei care au fost incluși inițial în liste au fost deportați. Documentele de arhivă arată în mod concludent că, de această dată, vestea despre planificarea unei operațiuni de deportare a făcut înconjurul provinciei cu săptămâni înainte, grație informației oferite de anumiți reprezentanți ai puterii care și-au înștiințat rudele vizate în acest sens.

Autoritățile au încercat, de aceea, să țină în mare secret măcar data desfășurării operațiunii și din această cauză unele primării au primit listele abia în ziua operațiunii.

Din totalul de 12 860 de familii incluse inițial în liste, n-au fost ridicate 1 567 familii, iar acest lucru s-a întâmplat din cauze diferite: 274 familii intraseră între timp în colhoz; 240 - au prezentat, chiar în timpul operațiunii de *strămutare*, dovezi documentare care atestau că unii membri ai familiei făceau armata; 35 familii aveau ordine și medalii sovietice; 508 - își schimbaseră domiciliul, iar 105 familii reușiseră să se ascundă.^[11]

Arestările s-au făcut noaptea cu forțele soldaților veniți în sate cu mașinile. Unii cetățeni care au încercat să scape cu fuga au fost împușcați. Gospodarii arestați împreună cu familiile lor, cu copiii, cu bătrâni, fără a li se permite să ia rezerve cu ei, au fost urcați cu forța în vagoane pentru vite și duși. Toate bunurile - casele, utilajul țăranilor deportați - au fost transmise colhozurilor, iar o parte din ele au fost furate, vândute de către organele financiare ale raioanelor respective. Multe din aceste edificii au fost oferite ofițerilor care erau aici în NKVD, nomenclurii etc. Mulți dintre gospodarii deportați nu au mai revenit în patrie, au fost împușcați pe drum, au murit de foame, de boli, de durere sufletească, de muncă peste puterile lor.

În urma deportării din iunie 1949 impactul dorit de autoritățile comuniste sovietice a depășit toate așteptările. Acest lucru este adevărat mai ales în ceea ce privește efectul asupra ritmului de colectivizare în următoarele luni după deportare. Astfel, numai în lunile iulie - noiembrie 1949 cota gospodăriilor țărănești care au intrat în colhozuri s-a majorat de la 32% la 80% din total, pentru ca să se ridice la 97% în ianuarie 1951. Prin urmare, după operațiunea de deportare, din iunie 1949, cei care alcătuiau majoritatea populației locale, țăranii, și cei care erau cei mai refractari față de puterea sovietică, sunt nevoiți să-și schimbe atitudinea. Frica de o nouă operațiune, poate de o mai mare amploare, a determinat agricultorii individuali să renunțe la gospodăriile lor și să accepte compromisul cu regimul sovietic, un regim care dăduse de înțeles că nu va cruța nici un fel de protestatar ori rebel. Mai ales că cei deportați în iunie 1949 erau incluși în categoria celor care nu aveau dreptul să mai revină niciodată pe meleagurile natale, conform unei decizii speciale a autorităților de la Moscova.

Estimarea numărului de victime

Conform datelor oficiale, în ziua de 6 iulie 1949, au fost deportate în Siberia 11.293 de familii din Moldova sau peste 35 mii de oameni. Sursele neoficiale afirmă că aceste cifre nu reflectă întreaga proporție a dramei moldovenilor, deoarece numărul victimelor deportărilor a fost calculat reieșind din 3 membri ai familiilor. Se știe, însă, că au fost ridicate familii cu 7-8 și chiar 14 copii.

Dupa alte surse, cele 11.293 de familii reprezentau 35.796 persoane, din care 9.864 bărbați, 14.033 femei și 11.889 copii. 7620 de familii au fost considerate *chiaburi*, iar celelalte acuzate de *colaborare cu fasciștii*, de *apartenență la partidele burgheze românești sau la secte religioase ilegale*

Al treilea val de deportări (31 martie - 1 aprilie 1951)

Ultima deportare în masă a populației basarabene a avut loc în noaptea de 31 martie spre 1 aprilie 1951 și a vizat, de această dată, elementele religioase considerate un pericol potențial la adresa regimului comunist stalinist. În cadrul operațiunii, numită *SEVER* au fost vizați în primul rând membrii organizației religioase, mai cu seamă cei care se numeau *Martorii lui Iehova*

La această operațiune au participat 546 de *lucrători operativi* ai Securității, 1.127 ofițeri și soldați din Ministerul Securității, 275 ofițeri și soldați de miliție și 750 de persoane din cadrul organelor sovietice de partid din Moldova.

Deportarea s-a făcut în două eșaloane, cu vagoanele care au ajuns la destinație la 13-14 aprilie 1951.

Pe drum s-au născut câțiva copii și au murit câteva persoane bolnave